

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,  
12 „ „ „ 2 „  
15 „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

#### Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno administracijo in ekspedicijo na Starem trgu h. št. 16.

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.  
za pol leta . . . 5 „ — „  
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 „  
za pol leta . . . 4 „ 20 „  
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

## Mladoslavenci pa dr. Razlag.

Že unidan smo izrekli željo, da naj bi se sloga in porazumljenje med domačima strankama najprvo pokazala pri volitvah za kupčijsko zbornico. Rodoljubi obeh strank so se o kandidatih že posvetovali in za trdno se zanašamo, da se bode naše upanje vresničilo.

Pa ravno sedaj se še od neke druge strani, se vé, da ne prostovoljno, pospešuje to porazumljenje. Kaj bomo prikrivali, kar naravnost povejmo, da spodtika — petra scandali — bil je dosedaj dr. Razlag, ki se je hotel narodne stranke posluževati v samopridne namene in povzdigo samega sebe. Odkar je bil začel tako čudno postopati v našem deželnem zboru, mu nismo mogli več zaupati, in z nami vred ga je bil ob svojem času tudi „Slovenski Narod“ obsodil ter mu zaklical pomenljive besede, da je slabo spričevalo za moža, če ga njegov nasprotnik hvali. Če bi bil „Narod“ ostal dosleden, ter dr. Razlaga v nemar pustil, bi se bili ostali nezadovoljneži zopet potolažili in do očitnega razpora bi gotovo ne bilo prišlo. To pa se ni zgodilo; dr. Razlag se je marveč tako znal vesti, da so ga nekteri še vedno imeli za narodnjaka in ga celo izbrali si za voditelja svojega ter mu ponudili kandidaturo za državni zbor. In dasi se je tudi potem še jako dvomljivo obnašal, si vendar „Narod“ ni upal grajati ga in obstati, da njegova politika se ne vjema s politikom dr. Zarnika in njegovih prijateljev. Menda je „Narod“ čutil, da s tem bi dal sam sebi zaušnico, ker se je prej tolikanj za dr. Razlaga trudil in potegoval, in kdo bi mu zameril, da tega ni hotel storiti?

Pa kar je „Narodu“ prizadajalo toliko premagovanja, to je dr. Razlag zdaj sam storil.

Že zadnjič smo omenili njegovega dopisa v praškem mladočeskem listu „Nation.“ V zadnjem listu št. 55 nahajamo nadaljevanje, katero nam še bolj očitno priča, od kod ta slovenska pisma dohajajo; kajti vse to in skoro z ravno tistimi besedami smo pri raznih prilikah slišali iz Razlagovih ust. V prejšnjem listu je zavrgel in obsodil stranko, ki se dá komandirati od živinskega zdravnika, v zadnjem listu pa proskribira oli obsoja tudi dr. Zarnika in z njim vred tudi mladoslavensko stranko. Kajti po našem mnenju je dr. Zarnik njen pravi zastopnik. Sicer tudi dr. Bleiweis zopet dobi brco, češ, „da ostali deželni živinski zdravniki, kateri nikdar veliko ni vedel, in nekteri kaplani, katerih izučba e še bolj pomanjkljiva, zatirajo vsako dobro misel, ktera se v njihovih možganah ni skuhal“ in tudi dr. Costa ne pusti pri miru, a najhujšo zaušnico dobi dr. Zarnik zaradi svoje obče znane interpelacije o ponemčevanju naših šol. Dr. Zarnik in kranjski deželni poslanci, ki so njegovo interpelacijo podpisali, so dopisniku vekači (Charlatane), interpelacija, ktero so Slovenci s toliko navdušenostjo sprejeli, zmes zgolj besedi, „ker je besedovati ložej, kakor pa stanovitno delati v rodoljubnem pomenu.“

Tudi domačih naših društev g. dopisnik ni pozabil ter jim očita, da se v njih pridno piše, poje in pleše, nič pa ne uči, da kupčijski postrežniki imajo v njih prvo besedo in zaničljivo pogledujejo profesorje. V našem dramatičnem društvu, ktero vrlo napreduje in si pridobiva pripoznanje celo političnih nasprotnikov naših, se tedaj nič ne uči, in ker je dr. Razlag slovensko pero odložil in raji pisari nemški, po dopisnikovi trditvi tudi na literar-

nem polju na Kranjskem vse spi! Se vé, da časniki slovenski se pišejo sami in rokopisi, s katerimi je n. pr. Mohorjeva družba obilno preskrbljena, so zrastle kje na kakem drevesu. Ker je dr. Razlag v zadnjem deželnem zboru strašansko fiasco naredil tudi pri vredbi zemljiškega davka, ter se tako védel, kakor da bi bil zastopnik vlade, ne pa zastopnik kmečkega ljudstva, se v svojem praškem dopisu tudi v tem oziru posmehuje slovenskim rodoljubom, ki so si prizadevali, da so se o pravem času napravile reklamacije zoper previsoke cenoitve naših zemljišč, ter jim odreka vse zasluge.

Če vse še enkrat povzamemo, je dolzega članka kratek zapopadek ta, da le dr. Razlag nekaj velja, vsi drugi pa nič niso! Menda je mož začel že sam čutiti, da ga med domačim svetom zapušča vse, zato si skuša drugod pridobiti nekaj veljave; a čudno je, da se v ta namen on, ki vedno govori o slovanski vzajemnosti in se rad ponaša z znanjem tujih slovanskih narečij, v ta namen poslužuje nemškega le enkrat na teden izhajajočega lista, ki je prav malo razširjen in o katerem se je govorilo, da ga je vlada podkupila, da bi spodbijala česko narodno stranko. Mar ni to dosti jasno in očitno, kam vse prizadevanje njegovo meri? Bode zdaj še kdo hotel ali mogel trditi, da dr. Razlag zastopa narodno stranko?

„In ti ljudje — kterim je namreč v prerešetanem dopisu levite bral — sklepa dopisnik, hočejo vničiti slovansko avstrijsko napredno stranko?“ Ne mi, gospodine, ampak sami jo boste vničili. Spravo napredno stranko se bomo lahko porazumeli, ker tudi mi želimo napredek naroda slovanskega, za kterege se tudi dejansko trudimo; stranka pa, o kateri vi čen-

## Podlistek.

### Popotni listi z Dolenjskega.

I.

Rudolfovo, 31. jul. 1874.

Vzhajajoče solnce je zlatilo gorenjskim velikanom sive glave, ko sem se poslovil za nekaj časa iz domačega kraja, da bi si razvedril glavo in oblažil srce z majhnim potovanjem po naši ljubi slovenski domovini. „Beatus, qui procul negotiis“, sem si mislil s pesnikom, ko sem sedel brezskrbno v železničnem vozu in je urno drdral vlak ob zeleni Savi doli proti beli Ljubljani, kjer vlada razpor med slovenskimi brati. — Ob eni po polnoči se odpeljem z vlakom iz Ljubljane v Litijo in z občespoštovanim ljubljanskim zdravnikom, ki je prejel že v noči telegram, naj obišče nemudoma zbolelega otroka v Trbovljah, sva se pogovarjala med vožnjo to in uno. Na kolodvoru

v Litiji se oglasim komaj še o pravem času, da se mislim peljati s pošto v Rudolfovo, kajti po poštinih pravilih je tu samo za tri osebe prostora, in ker sta bila vpisana že neka gospa iz Celovca in trgovski pomočnik iz Ljubljane, sem bil jaz „der dritte und letzte im Bunde“. Za četrtega toraj ni bilo več sedeža pri nas, a le-tá si ne dopusti raztolmačiti na noben način omenjenega določila. Ko požene voznik konja, jame za vozom teči in prositi, da bi ga vendar med-se sprejeli: zadovoljen je z vsakim kotičkom, ima nujne opravke, litijske gostilnice so vrh tega v tako trdi noči vse zaprte itd. Takošno tujčevo tarnanje, naše pri-govarjanje in temeljito upanje na kak postranski grošček, je omečilo poprej tako trdovratno srce postilijonovo, da ustavi konja in posadi zaostalega k sebi. Tako je bilo vse v redu in brzo sta tekla konjiča proti Šmartnemu, kjer so se oddala došla in prejela nova pisma. Četrta došlec, ki je bil sprejet glavno le po voznikovi milosti v našo družbo, je v polni zavesti svoje odvisnosti pohlevno jel iti „per-

pedes“ vidé, da postaja cesta proti vagensberškemu prehodu čedalje bolj napeta. Mi drugi smo ostali zložno v vozu, le pri gradu Wagensbergu jaz izstopim, da si vsaj po zunanjem ogledam še prav dobro ohranjeno poslopje. Kdo bi se tu ne spominjal slavnega Valvazorja (1641—1693), v čegar posesti je bil grad pred kakimi 200 leti, moža, ki je posvetil domovini celo svoje življenje in jej žrtvoval vse svoje premoženje, on

Za Krajno premožen,  
Za Krajno učen,  
Za Krajno ubožen,  
Za Krajno rojen.

Jako neljubo jamemo odkakovati iz Wagensberga navzdol; je pa tudi cesta tako strmo izpeljana, da je podil Jupiter Titane gotovo po zlonejši poti proti Tartaru. Pridši na ravno se peljemo dalj časa po samotni in ozki dolini, jo vkrenemo slednjič pri Pljuski na glavno cesto, ter dojdemo že s svitlim dnevom v Trebnje, čedno vas z nekterimi prijaznimi hišami. Tu premenita postilijona konja in šlo je dalje

čate, ste vi sami in menda je to zadnji čin, da bodo zdaj vsi, tudi tisti, ki so vas poslali v državni zbor, spoznali, „da da-si vedno sladko besedujete o blagostanju ožje in širje domovine, daslužite le samopridnosti, naj tudi ljudstvo, za katero taki samoprineži in tuji odpadniki nikdar srca nimajo, hira in propada!

## Politični pregled.

V Ljubljani 4. decembra.

### Avstrijske dežele.

**Državni zbor** je 2. t. m. pričel razpravo o budgetu prihodnjega leta. Za predlog odborov so se oglasili Plener, Spigl, Fux in Menger, zoper njega pa Herman, Pražak, Greuter, Vošnjak, ki so brez usmiljenja odkrivali neugodne in žalostne posledice sedaj vladajoče sisteme. Prvi je govoril vrli g. Herman, ki je povdarjal načela krščanske morale, ktera edino morejo državo rešiti propada. Plener je slabo stanje sicer pripoznal, a trdil je, da ga ni zakrivila sedanja sistema, ampak le elementarni dogodki. Dr. Pražak je povdarjal čedalje večja bremena, ki se ljudstvu nakladajo. Grof Spigl pa je skušal dokazati, da bode ljudstvo naenkrat bogato, če se zida le prav veliko železnic!! Greuter je dokazoval, kako se liberalna stranka na državne stroške šopiri, Fux pa je zabavljajal čez desničarje, kar je le mogel, ter njihove govornike smešil, namesto da bi jih bil zavračal. Včeraj se je razprava nadaljevala.

**Državni zakonik** objavlja pogodbo med Avstrijo in Rusijo, vsled ktere se na ruskem Poljskem ležeča posestva krakovske škofije prepuste Rusiji proti tem, da plača 366.668 rublov odškodnine, 427.464 rublov zaostalih dohodkov omenjenih posestev, in še 324.955 rublov odškodnine za krakovsko duhovščino.

Na **Ogerskem** menda še ni dovolj zmešnjav, zato je verski odbor zbornice poslancev sklenil od vlade tirjati vpeljavo — civilnega zakona. Prazne kase ogerske bodo potem precej polne!!

**Ogerske** zmešnjave so čedalje večje. 27. nov. so cesar prišli v Gödöllő ter brž drugi dan tje poklicali barona Sennyeya, voditelja konservativne ogerske stranke, da bi se z njim posvetovali, kaj bi bilo storiti. Sennyej je vedno trdil, da sedanje razmere se ne morejo vzdržati, ampak da je treba sedaj

vladajočo sistemo čisto predrugačiti. Deakova stranka je že večkrat skušala Sennyeya dobiti na svojo stran in celo zoper to ne bi bila nič imela, da bi bil on postal minister, da bi le ona še dalje na Ogerskem mogla gospodariti; a Sennyej se tej stranki ni hotel vdati ter neprestrašeno trdi, da med njegovim programom in sedanjo vladino stranko je velikansk razloček in da hoče ministerstvo le sprejeti, če se določno sprejme njegov program. Sicer pa meni Sennyej, da sedaj še ni prišel čas za konservativno ministerstvo in da morajo Deakovci poprej še poskušati zvezo s Tiszovo stranko. To bode nekoliko časa njih propad še zadrževalo, a tudi Tisza ne bode opravil nič, kakor nič ni opravil Ghyczy, in še le potem ko bode ta stranka čisto propala, bode konservativna stranka zamogla se vzdržati na vladinem krmilu. To so načela, pravi dunajski dopisnik „Politike“, ktera je boje Sennyej pred cesarjem v Gödöllő razvil, na vsak način pa je to za sedaj vladajoče glave opomin, naj se za svojo zadnjo uro pripravijo.

**Dalmatinski** list „Nazionale“ poroča, da cesar so baronu Rodiču, ko je bival te dni na Dunaju, obljubili na spomlad prvokrat obiskati Dalmacijo. Na Česko se bosta s cesarico podala neki meseca februarja.

### Vnanje države.

V **nemškem** državnem zboru je Bismark strašno rožljajal z orožjem proti Francozom ter jim očital, da vedno prežé na priliko zmaščevati se nad Nemčijo.

**Laško.** V novolaško zbornico sta izvoljena dva čudna poštenjaka, Mantovani in Canizza. Prvi je bil v ječi, ker je obdolžen, da je hotel kraljevo vladno uničiti, drugi pa se je skrival pred ječo, ker je dolžen, da je nekoga ubil. Lahko so pa tema tičema tako pomagali, da so oba izvolili v državni zbor v Rim. Ta izvolitev se je lahko zgodila, ker poštene katoličani se po vsem Laškem ne volijo in se voliti ne dajejo. Smé tedaj iti Mantovani iz ječe in Canizza iz svoje skrivalne luknje v zbornico italijansko ter kar na enkrat sta zanikerneža oba postala „časti-vredna“, „onorevoli“. Ako pojmeta v državni zbor, bode ta opravila navadno prisego, kakor drugi poslanci, minister pečatnikar bode zbornico prosil, da smé „časti-vrednima“ pravdo napovedati. To se vselej privoli, toda poslanci se malokrat obsodijo, pravi „Unita“. Treba je namreč spoštovati namestovalce narodove in eden časnikarjev v Torinu si je želel biti po-

slanec zato, da bi bi mogel z večjo prostostjo pisati svoj časnik, kakor da bi je že tako preveč ne imel za pisanje zanikarnosti. Tako je po novo-laški postavi. Zakaj pa ne? Babilonti so bili svoje dni „po postavi“ nedolžnega Daniela levom v „jamo“ vrgli, Sardinariji v Rimu pa po „postavi“ guncvete „iz jame“ vlečejo in med postavodajce na „častne sedeže“ posajajo, kakor Bizmak „po postavi“ katoliške škofo in najboljši duhovne rubi, globi, zapira, mnihe in nune iz dežele praganja. Kaj se vse ne zgodi „po postavi“!

**Španjskemu** prezidentu Serranu se slabo godi in v Madridu se že bojé, da bode kak general poskušal spodriniti ga in namesto njega prisvojiti si vladno. Najnevarnejši je Moriones. Ljudstvo pa Serranu tudi nič več ne zaupa. Ko je Laserna pred 14 dnevi Karliste spred mesta Iruna pregnal, pričakovali so, da jih bode silil ali vdati se ali pa prestopiti na francosko zemljo. Pa to se ni zgodilo, ampak ostal je v Irunu, potem pa zopet vrnil se nazaj v San Sebastian. To ljudem ni bilo čisto nič všeč in že govorica, da Serrano vojske noče končati, dobro vedevši, da bode sicer kak drug polaknil se vlade. Pravijo tudi, da vse odločuje njegova žena, kateri čast njenega moža daje priliko, da zamore poravnati velikanske svoje stroške. Ljudstvo je zaradi tega nad Serranom hudo razkačeno in vojaki in mestnjani žele, da bi vojske že skoro konec bilo. Milovanje vredno je tedaj bilo, da so nekatere evropske vlade na priporočilo Pruske pripoznali Serranovo vladno ter vsled napačnih načel nasprotujejo postavnim monarhiji. Ne le da s tem pospešujejo nered na Španjskem, se tudi same čedalje bolj zapletajo v prekucijsko politiko, ktero jim bode prizadajala veliko škodo, ker na Španjskem notranjih preprirov in domače vojske ne bode konec, dokler samo postavno kraljestvo zopet ne bode vpeljana.

Nadškof v **Santjagu** v južni Ameriki in še dva druga škofa sta izobčila prezidenta, ministre, nekatere svetovalce in poslance republike Chili zaradi novih postav, da se papeževa pisma ne smejo objavljati. V Braziliji pa, kjer vlada po pruskem zgledu zapira škofo, so v nekterih krajih pričeli ljudje rogoviliti, in je morala vlada vojake tje poslati. Tako ima proticerkvena politika v Ameriki, pristavljaj „Reform“, že krvave posledice! Bog daj, da bi se to tudi na stari zemlji ne ponavljalo.

### Izvirni dopisi.

**Iz Netranjske Bistrice.** 1. dec. Živinska kuga se je vnela v bližnji Čičariji, komaj uro od nas ter strašno mori goveda. Slišimo, da jih je v bližnji jelšanski fari že mnogo poginilo. Opazne delamo s tim gospodarje bistriškega okraja in sploh vse Kranjce, ker nesreča nam je pred hišo. Zdi se nam pa, da naša županstva prehladnokrvno in zanikerno gledajo strašno nesrečo, ktera nam žuga. Pravijo, da morajo Čiči na straži stati, ter varovati kranjsko mejo. Kaj bo on, pri katerem gorí, sosedovo streho ognja varoval?! Velika nemarnost je tudi, da se za čuvaje kaka uta ali bajta ne postavi. Kaj bojo ubogi ljudje na burji in na mrazu dolge zimske noči prečuli ter se nevarnosti izpostavili, da kdo zmrzne. Kako jih bote kaznovali, ako vam v slabem vremenu domu pobegnejo? Kaj bi lesena uta toliko denarja stala? Še enkrat, župani in gosposka v Postojni, ne držite križem rok, da ne bo prepozno! Gospodarji, varujte svojo živino in pazite, da vas enaka nesreča ne za-

prav po Virgilijevem: „Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum“. Spočita rujavca sta res vlekla tako, da nismo vozili dosti čez dve uri v Rudolfovo. — Znamenite zgodovine Rudolfovo nima za seboj, stavilo se je namreč še le l. 1365 na povelje avstrijskega vojvode Rudolfa — od tod imenovanje. Bližnji in daljni okoličan vendar ne opusti izraza: „Novomesto“, njemu je Rudolfovo *nov' mesto* „mesto“. Ako ga vprašaš, kam gre, ti bo ponosno odgovoril, da gre v „majsto“ po opravkih.

Rudolfovo ima dve cerkvi: kapiteljsko in frančiškansko. Ondotno proštno je ustanovil cesar Maksimilijan I. l. 1509, papež Leon X. jo je 1514 potrdil. Na mostovžu proštovega stanovanja visi ob steni podoba visokega vstanovitelja, za le-to se vrste portreتي vseh od onega časa v Rudolfovem bivačih proštov. Visoki zvonik kapiteljske cerkve je delan v gotičkem slogu; škoda za lepo in prostorno cerkev, da ni ravna; prezbiterij in bližnji prostor se je moral namreč zavoljo podaljšanja cerkve in pomanjkanja ravnih tal zasukati

proti severo-izhodu. Enako se frančiškanska cerkev že po svoji lepi zunanosti, zlasti zbog krasnega portala, prikupuje popotniku. Gimnazijski dijaki so imeli ravno zahvalno mašo ob koncu šolskega leta, ko sem se mudil v tem svetišču. Kapucinski samostan pa, ki je bil zidan l. 1660, deli žalostno osodo mnogih drugih avstrijskih samostanov: spremenjen je v vojašnico. Rudolfovo samo na sebi ni lepo; ako bi ne imelo kapiteljske cerkve, ki stoji na nekoliko vzvišenem prostoru, bi popotnik, naj že pride od ktere strani hoče, ne mogel izreči posebne hvale nad mestom. Čitalnica, ki je bila vstanovljena med prvimi na Slovenskem, je sedaj pri g. Rozmanu. Ko bo dodelan „Narodni dom“, se preseli lahko v lastno domovanje. Lahko? „Narodni dom“ potrebuje še marsikterega milega daru, da se dozida, a dvomim, da bi šlo to z lahko! Zakaj? „Znano, s kom nogom šepamo“, pravi istrski pregovor. Vsi rodoljubi naj si zapomnijo pri ti britki skušnji: „Quanta molis erit“. — Kako težko je brez vzajemnega delovanja kaj doseči!

dene, kot naše sosede, pomilovanja vredne Čiče. — Slovenske časnike pa prosimo, da te naše vrstice v prid kranjskim gospodarjem ponatisnejo! —

### **Iz Ptuja, na Andraševo. \*)** —

„Dve se ribi na jednoj vatri pekle,  
— a jedna drugoj neveruje.“  
Srbska prislovica.

Trpki sad bratovske nesloge občuti jedna in druga naših narodnih strank, obedve gledate tožnega srca hiranje mladik, ktere je narod naš poln najplemenitejše volje z velikimi težavami in mnogimi poprekami, sebi na čast in potomstvu na korist, v rodovitno zemljo vsadil. Mladike vsajene v uarodnej slozi počele so mnoge in nadepolni kali poganjati, z radostnim okom gledali smo njih rasti, veselili se pisanemu cvetju, in očekavali v kratkem obilno prijetnega sada. Z nekako posebno pazljivostjo negovala so se po vsej Sloveniji razširjena in obljubljen krasno bodočnost obečajoča drevesca: „Čitavnice“.

Črni duh nesloge med sinovi jedne majke in jezika ugrizuje in podgrizuje tudi temu nekdaš čvrstemu drevescu veje in koren, uvehnulo in posušilo se bo v kratkem celo steblo, ako se vsaj z obilnostjo ne potrudimo vsi ukončati tega grizljivega kukeca, in se vsaj srčnostjo ne odločimo z bosimi nogami pogaziti sedmoglavega tega pozoja.

Drugim bolj ali manje bolehnim sestram pridružila se je tudi „Ptujka čitavnica“. Oh kako čvrsta, bodra in čila si še pred tremi letmi bila, ko si se bila preselila v zdanje stanovanjske „Zur Stadt Wien“.

Protivniki tvoji, katerim se zdaj, skoro bi djal, odkritosrčno smiljuješ, trdili so takrat da te raztočni batjuška s cingetečimi rubljami hrani in odeva, ter so tvojo novo prebivališče, polni nove slobodne krščanske ljubezni, „zur Stadt Moskau“ imenovati blagoizvolili.

In glej zdaj, kratka doba treh let, kako te je vso spremenila! Mila moja čitalnica, kaj si zagrešila? Gde so rublji velmožnega cara? Gde tvoje lice lepe kak rožice? Oh nesloga, kaj si učinila!

No če Bog da, ne bode še prekesno. Samo treba poštene volje, bratje. Dobro je znano, da zakleti neprijatelj naš, obedve stranki, nas „stare“ in „mlade“ na dveh različnih sicer, no pri jednoj vatri peče, ali — jedna drugoj ne veruje...

Ne držimo tedaj, rodoljubi ptujski in ptujke okolice, še duže križema rok! Zarotimo duh nesločnosti v beg, in omladila in okrepčala se bo, ki se s tolikimi težavami bori, nekdanja naša ljubljanka.

### **Domače novice.**

Ljubljana, 5. decembra.

(*Volitve za kupčijsko zbornico*) bodo že meseca decembra. Prihodnjič o tej reči spregovorimo še enkrat obširnejše, za danes le toliko povemo, da so se narodni kupci in obrtniki predvčerajšnjim posvetovali o kandidatih, ktere bodo za trdno odločili, ko v roke dobe volilne zapisnike. Ti zapisniki od 3. t. m. leže pri vladnem komisarju Vestenecku — ne pa pri magistratu, kakor bi postavno moralo biti — 14 dni na pregled. Tudi slišimo, da bodo naši poslanci o tej reči ministra interpelirali. Le to naj gledajo, da ne bodo prepozno. G. Vesteneck se že hvali, da je zmaga njegova gotova.

\*) Ponudba nam je jako draga.

(*Imenovanje*). Finančna direkcija je davkarja Lorenca Škofiča imenovala za kontrolorja pri tukajšnji davkariji. G. adjunkt Šalomun pride iz Maribora v Gornji grad za sodnika, adjunkt Leopold Ledenev pa iz Celja v Konjice za sodnika.

(*Za novo poslopje*) učiliške pripravnice išče vlada primerne prostora. Poslopje bode dolgo kakih 36 do 40 sežnjev ter potrebovalo okoli 1200 □ sežnjev prostora. Kdor ima tak prostor v mestu na prodaj, naj v 14 dneh vladi pismeno naznani, koliko njegov prostor meri in koliko hoče zanj imeti. Vloge morajo imeti kolek za 50 kr.

(*Dve ustanovi*) za domače sirote od 6. do 15. leta po 50 gld. na leto ste razpisani. Prošnje naj se oddajo do 15. januarja pri deželnem odboru.

(*Razdelitev nove obleke*) med ubožne učence in učenke tukajšnjih ljudskih šol bode jutri, na svetega Nikolaja dan, ob 11. uri dopoldne v čitalnični dvorani. Vsi p. i. dobrotniki in blage dobrotnice se k tej slovesnosti vljudo vabijo. Darovi za ta blagodušni namen se zamorejo oddati č. g. semenškemu špiritualu, Karolu Heidrihu, ali pa stolnemu kaplanu g. Klunu.

(*Vabilo k slovesni besedi*) na spomin Franceta Prešerna v čitalnici v nedeljo 6. decembra t. l. Program besedi: 1. Dr. Benjamin Ipavc „Na Prešernovem domu“, velika kantata za tenor in bariton-solo, čveterospev in možki zbor. Solo pojeta gosp. Meden in J. Noll. 2. „Na spomin Franceta Prešerna“, — deklamacija, zložila gospá Luiza Pesjakova, govori gospá Kornelija Šolmajerjeva. 3. „Boildieu“, romanca iz opere „die weise Dame“, poje gospodičina Frey. 4. Förster — „Po jezeru bliz Triglava“, koncertna ilustracija slovenske narodne pesmi, igra na glasoviru gospodičina M. Hohnova. 5. Verdi — čveterospev iz opere „Rigoletto“, pojó gospodičine pl. Neugebauerjeva in Freyeva in gospodje Meden in J. Noll. 6. Zajc — „Pesem hrvatskih dijakov“, poje možki zbor. 7. Bellini — arija iz opere „Sonambula“ za sopran, poje gospodičina pl. Neugebauerjeva. 8. Förster — „Samo“, veliki zbor s samospevom, poje možki zbor. — Zbore vodi gosp. V. Valenta, na glasoviru spremlja novi pevovodja g. Stöckel. — Začetek ob 7. uri.

(*Slovensko gledišče*). Preširnov rojstni dan se je v gledišči gotovo spodobno obhajal in genij ranjcega pesnika mora biti zadovoljen. Prolog, ktereja je govorila z umetniškim čutjem gospodičina Podkrajškova, nam je v kratkih črtah obrisal pomen večera. „Trnje in Lovor“ je žalostna igra takemu večeru primerna; kaže nam v dveh dejanjih, da je življenje umetniku trnjevo ter da mu plačilo na svetu je še le po smrti, ko je prepozno za-nj. Gospod Schmidt je naslikal s svojim — naravnost rečeno — majsterskim igranjem takega umetnika tako živo, da je vse sapo držalo, da bi ne zadušilo ne ene besede, ne prezrlo ne enega gibljeja; h koncu je občinstvo navdušeno pripoznalo njegovo majsterstvo z gromovitim ploskom. Omeniti nam je v tej igri še gospodičine Lendarjeve, ki je igrala mlajšega brata umetnikovega prav naravno in živahno-naivno; — Opereta „Deklica Elizonska“ je sicer ne ravno po dejanji, pač pa po napevih prijetno deice Offenbachovo, godba se ušesu prikupi, zlasti če je glas pevkinje tako prijetno doneč, kakor gospice pl. Neugebauerjeve, kateri je g. Meden vrlo pomagal; zdi se nam, da je ta gospod zdaj že dovolj trden na odru, le igranje mu še ne gre prav spod rok. Posebno izvirno „špasen“ je bil ta večer gospod Noll kot

krčmar. Vrlo dobro! „Še enkrat“! kličemo, svesti si, da izrečemo s tem željo občinstva, da bi to lično opereto kmalo zopet slišali. — Gledišče je bilo — izvan galerijo — dobro polno, poslušalci s predstavo jako zadovoljni.

### **Razne reči.**

— Strašna nesreča na St. Bernhardu. 19. nov. je hotelo dvanajst laških delavcev iti čez St. Bernhard domu in so kljub hudega vremena in nevarnih cest skušali priti čez prelaz ali pa do zavetne hiše, kakor bi že šlo. Na polovici pota se jim pridružita dva meniha, pred kterima sta koračila samostanski sluga in velikanski pes; ti so po samostanskem redu na poti iskajoči popotnikov, kterim bi se bila kaka nesreča prigodila. V tem hipu začne še huje mestiti. Kar se pridrvi zmrznjen vrtnec ali hudournik (hribovci ga imenujejo „neura“) po zraku, ki pobira ravnokar padli sneg po tleh in popotnike kmalo popolnoma zajame. Prva rajda, pri kateri je bilo pet laških delavcev, oba meniha, sluga in pes, zgine brž v globokem sneženem navalu; sedmeri drugi, ki so šli za njimi, so bili blizo tega kraja ravno tako ob tla pometani. Na to mrtvaška tihota. Slednjič se izkoplje sedem zadnjih izpod snega. Rešeni so bili in poskušajo izkopati tudi svoje tovariše, pa vse prizadevanje je bilo zastoj, zato so se vrnili tje nazaj, od koder so bili zjutraj odrinili. Enemu prvih se je posrečilo z močjo obupnosti zriti skoz led, ki je bil na njem nakopičen; ta je bil menih Kontat. Ves krvav se je vlekel blizo poldrugo miljo daleč proč od groba, v katerem je ležal več ur zasut, ter dospel do prve koč, do tako imenovanega hospitala, ki je tik Velana. Tam so našli tega mladega meniha, ko je 27 ur sam brez hrane in pomoči prebil, njegovi sobratje iz samostana, ki so bili prišli iskat nesrečnežev; bil je že skoro brez vse zavednosti. Kako li pa so v samostanu zvedeli o nesreči? Pes Turko se je bil izkopal iz snega in našel pot do samostana. Ko so menihi videli blago žival krvavo in vso polomljeno in potrto, jim je bilo koj jasno, kaj se je moralo zgoditi menihoma in hlapcu, zato so se brž napotili jih iskat. V koči najdenemu, ki je edini izmed zasutih sedmerih še živ prišel na dan, pritisnejo steklenico žgane pijače k ustam in ta ga poživi za toliko časa, da je mogel povedati, kaj se je zgodilo in kar je tukaj tako popisano, kakor je on pravil. Nekaj minut potem bil je mrtev. Njegovega tovarša in drugih šestero nesrečnežev pa še zdaj niso našli. To je največja nesreča na velikem St. Bernhardu za letom 1816.

— Spremembe v lav. škofiji: Č. g. A. Žoher je imenovan za župnika v Šmartnu v Rožni dolini.

— Premembe pri učiteljstvu. Jan. Pezdich iz Koroške Bele postane učitelj na 4 razredni lj. šoli v Kranji, službo tam dobi tudi g. Maks Ivanetič. G. Valentin Krek gre iz Komenda pri Kamniku v Toplice. Sprašani učit. kandidatje dobé službe začasno: g. Lor. Letnar v Cerkljah, g. Janez Rihteršič na Kopanji, g. France Ribnikar v Ribnici.

— Razpisana je učiteljska služba v Borovnici (l. p. 500 gld.) Prošnje krajnemu šl. svetu v 6 tednih.

— Porotne sodbe v Novem mestu se začno 9. decembra.

— Živinski sejmi so v novomeškem okrajuem glavarstvu zopet dovoljeni.

— Srenjske volitve v Mariboru bodo v 3. skupini 14. dec., v 2. sk. 16. dec., v 1.

pa 18. dec. V volilno komisijo so od okrajnega glavarja izvoljeni gg.: And. Nagy, K. Fluher, dr. H. Lorber in dr. Schmiederer.

— Dva kmeta sta govorila o draginji. „Da,“ pravi prvi, moji prešiči so letos tako upadli, da moram dva skupaj postaviti, da je le malo sence.“ „To še nič ni,“ pravi drugi. „Moji bi bili že zdavnaj skoz špranje iz svinjaka ušli, ko bi jim ne bil vozlov na rep naredil.“

— Zapiski kneza Talleyrand-a. V Parizu se zopet veliko govori o tem, da bi se brzo na svitlo dali zapisniki kneza Talleyrand-a. Ta sloveči državnik je umrl i. 1845 in poročil je v svoji poslednji volji, da njegovi spisi naj se na svitlo dajo 30 let po njegovi smrti. Ker bode ta doba skoraj minula, pečajo se mnogi založniki za pravico na znamenito zapuščino; vendar poslednji čas se označuje, da izdanje bode zopet odloženo. Dedič in sinovec starega diplomata Talleyranda je bil namreč obljubil Napoleonu III., da še le po preteklih družih 20 letih dá na svitlo zapiske svojega ujca, kateri neki so močno naskriž s spominki z otoka sv. Helene, in bi toraj močno zatemnili slavo Napoleoncev. Za to obljubo je podelil Napoleon III. sinu baronovemu stari naslov vojvoda z Montmorency, kar je bilo o svojem času zavdalo pričino k pravdi, ktera se je končala z razglasenjem, da sodnija v tej reči ni polnomočna. Sedaj se pretresa vprašanje, če so dediči Talleyrandovi tudi še zdaj dolžni svojo obljubo spolnovati, ko iz izdanja zapiskov ne more nikakoršna škoda izvirati padlemu cesarstvu. To dobo živi že prav malo ljudi, kateri so bili v kaki bližnjiši dotiki z diplomatom Talleyrandom. Umrli diplomat je boje sam veliko tehtnost stavil na svoje zapiske in je večkrat rekel, da iz teh posmrtnih spisov dobi svet vse druge misli o njegovi znamenitosti kakor jih je imel v njegovem življenji.

#### Listnica opravištva.

G. A. V. uč. v C.: Dolžni niste bili ne za pol, ne za celo leto, ampak za tri četrt leta zato prosimo še za četrt l.

Č. g. J. V. v C-škem sem.: Poslano zadoštuje za pol leta, tedaj do konec maja.

G. J. T. uč. v P.: Poslano prejeli. Ni nič zamjenega.

Č. g. J. N. kapl. v M. Prejeli; kaj več pisмено pozneje.

#### Denarstvene cene.

3. decembra.

| Državni fond.                                  | Denar. | Blago.   |
|------------------------------------------------|--------|----------|
| 5% avstrijska papirna renta . . . . .          | 69.60  | 69.70    |
| 5% renta v srebru . . . . .                    | 74.60  | 74.70    |
| Srečke (lozi) 1854. l. . . . .                 | 102.75 | 103.—    |
| „ 1860. l., cel. . . . .                       | 109.—  | 109.25   |
| „ 1860. l., petinke . . . . .                  | 114.—  | 114.50   |
| Premijski listi 1864. l. . . . .               | 134.75 | 135.50   |
| Zemljiščne odveznice.                          |        |          |
| Štajarske po 5% . . . . .                      | 93.50  | 94.—     |
| Kranjske, koroške in primorske po 5% . . . . . | 86.50  | —        |
| Ogrske po 5% . . . . .                         | 77.75  | 78.25    |
| Hrvaške in slavonske po 5% . . . . .           | 79.75  | 80.15    |
| Sedmogradske po 5% . . . . .                   | 75.50  | 76.—     |
| Delnice (akcije).                              |        |          |
| Nacionalne banke . . . . .                     | 995    | 997      |
| Unionske banke . . . . .                       | 112.75 | 113.—    |
| Kreditne akcije . . . . .                      | 233.25 | 233.50   |
| Nižoavstr. eskomptne družbe . . . . .          | 910.—  | 920.—    |
| Anglo-avstr. banke . . . . .                   | 138.25 | 138.50   |
| Srečke (lozi).                                 |        |          |
| Kreditne po 100 gld. a. v. . . . .             | 167.75 | 168.25   |
| Tržaške „ 100 „ k. d. . . . .                  | 107.—  | 107.50   |
| „ 50 „ „ „ . . . . .                           | 52.—   | 53.—     |
| Budenske „ 40 gld. a. v. . . . .               | 25.—   | 25.50    |
| Salmove „ 40 „ „ „ . . . . .                   | 32.—   | 33.—     |
| Palffy-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .               | 24.—   | 25.—     |
| Clary-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .                | 26.25  | 26.50    |
| St. Genois „ 40 „ „ „ . . . . .                | 25.50  | 26.50    |
| Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „ . . . . .         | 22.—   | 23.50    |
| Waldstein-ove „ 40 „ „ „ . . . . .             | 22.50  | 23.50    |
| Srebro in zlato.                               |        |          |
| Ces. cekini . . . . .                          | 5.25   | 5.26     |
| Napoleonsd'or . . . . .                        | 8.91   | 8.91 1/2 |
| Srebro . . . . .                               | 105.65 | 105.85   |

#### Telegrafične denarne cene

2. decembra.

Papirna renta 69.50. — Srebrna renta 74.55. — 1860letno državno posojilo 108 75. — Bankine akcije 997 — Kreditne akcije 233.75. — London: 110.35. — Srebro 105 60. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8 91.

#### Eksekutivne dražbe.

11. dec. 3. B. Germovšek-ovo (2050 gl.) v Litiji. — 3. J. Pohlin-ove (850 gl.) v Kamniku. — 3. J. Pirc-ovo iz Predgriš (2176 gl.) v Idriji. — 1. Blaž Šrajbas-ovo iz Rakeka (3611 gl.), — 1. Mat. Petrovčič-ovo iz Siberš (1255 gl.), — 1. And. Milave-ovo iz Lipel (1445 gl.), vse v Planini. — 1. Jan. Hafner-jevo iz Laborja (5158 gl.) v Kranju.

12. dec. 3. M. Vrtačnik-ovo iz Gradiš (2000 gl.) v Litiji. — 3. Lor. Sever-jevo iz Studenca (1560 gl.), — 2. Jernej Zoler-jevo iz Senožeč (400 gl.), obe v Senožečah.

#### Tržna cena preteklega tedna:

| Mesta:      | Mernik  |      |         |      |         |      |       |
|-------------|---------|------|---------|------|---------|------|-------|
|             | Pšenice | Rži  | Ječmena | Ovsa | Turšice | Ajde | Prosa |
| v Ljubljani | 2.45    | 1.75 | 1.40    | 1.05 | 1.40    | 1.40 | 1.50  |
| v Kranju    | 2.55    | 1.70 | —       | 1.00 | —       | —    | 1.40  |
| v Lohi      | 2.80    | 1.85 | —       | 1.10 | —       | 2.50 | 2.10  |
| v Novomestu | 2.65    | 1.80 | 1.85    | 0.95 | 1.70    | 1.80 | 2.00  |
| v Sodražici | 2.75    | —    | 1.80    | 1.00 | 2.00    | —    | 1.80  |
| v Mariboru  | 2.25    | 1.85 | 1.70    | 1.20 | 1.70    | 1.55 | 1.95  |
| v Ptuj      | 2.15    | 1.70 | 1.50    | 0.95 | 1.35    | 1.20 | 1.50  |
| v Celji     | 2.30    | 2.00 | 1.40    | 1.15 | 1.75    | 1.60 | 1.60  |
| v Celovcu   | 2.40    | 2.10 | 1.60    | 1.00 | 1.45    | —    | —     |
| v Trstu     | 2.64    | 1.90 | —       | —    | 1.85    | —    | —     |
| v Zagrebu   | 2.00    | 1.60 | 1.40    | —    | 1.50    | —    | —     |
| v Sisku     | —       | —    | —       | —    | —       | —    | —     |
| v Varaždinu | 2.10    | 1.50 | 1.35    | —    | 1.35    | 1.00 | 1.00  |
| na Dunaju   | 2.60    | 1.95 | 1.70    | 1.20 | 1.65    | —    | —     |
| v Peštu     | 2.50    | 1.90 | 1.50    | 1.08 | 2.00    | —    | —     |
| v Pragi     | 2.80    | 2.25 | 1.90    | 1.50 | —       | —    | —     |
| v Građu     | 2.50    | 2.00 | —       | 1.16 | 1.70    | —    | —     |

#### Tržna cena:

| Reči           | v Ljubljani | v Novomestu | v Kranju | v Lohi | v Sodražici | v Mariboru | v Celju | v Ptuj |
|----------------|-------------|-------------|----------|--------|-------------|------------|---------|--------|
| Masla funt     | 0.53        | 0.50        | —        | 0.50   | 0.50        | —          | —       | —      |
| Špeha „        | 0.46        | —           | —        | —      | 0.36        | 0.38       | 0.48    | 0.38   |
| Leče mernik    | 2.90        | 2.40        | —        | —      | —           | —          | —       | —      |
| Krompirja „    | 1.30        | 1.15        | —        | 1.00   | 1.00        | 1.05       | 1.00    | 0.80   |
| Fižola „       | 2.90        | 2.40        | —        | —      | 2.50        | —          | —       | —      |
| Sena cent      | 1.25        | 1.20        | 1.40     | 1.25   | —           | 1.80       | 1.20    | 2.00   |
| Sem. detelja „ | —           | —           | —        | —      | —           | —          | —       | —      |
| Prešiči cent   | 22.0        | 22.0        | —        | —      | —           | —          | —       | —      |
| Govedinefunt   | 0.29        | 0.26        | —        | —      | —           | 0.28       | 0.28    | 0.30   |
| Teletine „     | 0.26        | 0.30        | —        | —      | —           | 0.32       | 0.30    | 0.32   |
| Jaje za 10 kr. | 2 1/2       | 4           | —        | 5      | 4           | —          | —       | —      |

V Trstu: Olje slabše po 24—27, najbolje do 43—45 gld., sladkor 20—21 gld., kava Rio 49—58. Java po 62—63 gl., rajž 9—12 gld. cent. Petrolej od 8—10 gld. cent v sodčkah.

**Podpisani priporoča p. i. občinstvu,**  
zlasti visokočastiti duhovčini svojo zalogo

### voščenih sveč

in

### voščenih svečkov (Wachsstöckel)

ter si bode prizadeval postreči z dobrim blagom in najnižjo ceno. Naročila iz vnanjih krajev se hitro in po volji gospodov naročnikov izvršujejo.

**Oroslav Dolenc,**  
svečar v Ljubljani  
(64—2) v glediščnih ulicah hš. št. 40.

## Jurij Dornik-ova

### zaloga olja

v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—44)

**Najlepši, najcenejši**  
iz železa vlti

### spominjki

(monumenti),  
križi za altarje in veliki  
križi za pokopališča,

izgotovljeni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vltite podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

**C. M. Pobisch-u,**  
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napis se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vltimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo. (9—39)

## V And. Schreyer-jevi

prodajalnici železnega in galanterijskega blaga in otročjih igrač v špitalskih ulicah je razen vseh sort železa v palicah vedno velika zaloga sledečih reči:

**Kotli iz kotlovine** (kufra), graško delo, se dajo vzdati.

**Kotli iz železa vlti**, držé 20 do 100 bokalov; se dajo vzdati.

**Vratca in raznji** za nje.

**Ognjišča za prihranjenje kurjave** (Sparherde), iz kositarja ali vltitega železa.

**Posode za kuho** iz vltitega železa, belo ali z jeklenim kositarjem zacinjene.

**Kozice** (ponve) in vse sorte kuhinjskega orodja.

**Lampe za petrolej**, svečniki, možnarji in gladniki (Bügeleisen).

**Noži in vilice**, štajarski in angleški izdelki.

**Zlice in zajemalnice** (šedje), iz kitajskega srebra, pakfonga, in z železom zacinjene.

**Britve in škarje**, prave angleške.

**Nožiči za peresa**, angleški, z 1 do 20 klin.

**Albumi, listnice, smodénice, lovske in popotne torbice in denarnice.**

**Podobe svetnikov** za molitvene bukvice in v okvirih.

**Rožni venci** (patanoštri), križci in svetinje.

**Posebno lepi nagrobni križi**, krasno pozlačeni, od 6 do 50 gld.

**Kositar za strehe**, črni in pocinjeni železni kositar.

**Mlinske žage** iz angleškega vltitega jekla.

**Tesarske žage** in mizarske žage.

Vsake sorte **pile** in **praskalnice**, **kline** za oble, **vzdigači** in vse drugo enako orodje za mizarje in tesarje.

**Ključavnice** za sobna vrata, za omare in škrinje itd. z vsem, kar gre zraven.

**Ključke, vezila in zapahi.**

**Lopate, krampi, matike, sekire, gnojne vile, coklje.**

Velika zaloga **cvekov** iz drota in žebeljev, **žebic**, **zanetnikov**, **šravbov**.

**Za sv. Miklavža in božič:**

Največa zaloga otroških igrač od 2 kr. do 20 gld. na zbir, prodaja se na drobno, pa tudi na debelo trgovcem in kramarjem.

Naročila se izvršujejo po železnici, ali pa po poštnem povzetju, za dobro blago se daje poročstvo.

S poštovanjem

(49—8) **Andrej Schreyer.**